

Initiatiefvoorstel duurzame draagtas

Partij voor de Dieren Amsterdam
Johnas van Lammeren
5 september 2012
Versie 1.0

Inhoud

Inleiding	3
1. Probleemstelling	5
2. Alternatieven en mogelijke oplossingen	8
3. Duurzame tassen, duurzame oplossing	9
4. Aanbeveling	10
Bronnenlijst	11
Bijlage 1: marktonderzoek Veldkamp	13
Bijlage 2: nieuwsberichten	14

Inleiding

In 2011 lanceerde de Partij voor de Dieren Amsterdam het initiatiefvoorstel 'Einde Gratis Draagtas', waarin de partij vroeg om een verbod op gratis draagtassen in Amsterdam. Dit initiatiefvoorstel is niet in uitgevoerd, maar door het College is getracht om via een convenant de retail te bewegen tot het verbannen van de gratis draagtas.

Dit convenant is niet effectief gebleken, en het aanbod van gratis draagtassen is niet verminderd. Derhalve blijft de gratis draagtas een bekend fenomeen in het straatbeeld - niet alleen aan de arm van winkelaars, maar ook wapperend in de bomen, drijvend op het water en zwerfend over straat. Plastic draagtassen worden gemaakt van polyetheen (ook wel polytheen, polyethyleen of PE genoemd), een kunststof die van aardolie wordt gemaakt. De meeste plastic tassen zijn ontworpen voor eenmalig gebruik. Na een keer gebruikt te zijn, worden ze vaak weggegooid.

Plastic tassen hebben veel negatieve effecten op het milieu, die worden veroorzaakt door de productie en door het 'afterlife' van plastic tassen op ongewenste plaatsen zoals in de natuur. Ook papieren tassen hebben een grote negatieve impact op het milieu. De nadelige effecten van draagtasjes kunnen grotendeels worden ondervangen door de tassen vaak te hergebruiken of te vervangen door een duurzame (veelvuldig herbruikbare) tas.

429 miljoen

Amsterdammers gooien iedere dag meer dan 1 miljoen tasjes in de prullenbak, jaarlijks zijn dat er 429 miljoen.¹ De Partij voor de Dieren vindt dat onacceptabel en is van mening dat het gemak van de gratis draagtas voor de consument niet opweegt tegen de milieuvervuiling. Wij willen daarom het fenomeen 'gratis draagtasje' afschaffen. Omdat tassen die van papier zijn gemaakt qua vervuiling niet onderdoen voor plastic tassen², wil de Partij voor de Dieren dat voor alle plastic tassen een klein bedrag betaald moet worden. Voorbeelden uit het buitenland hebben aangetoond dat het aantal verstrekte tassen daardoor drastisch afneemt.

Wethouder: Detailhandel spant zich nauwelijks in voor schone stad

18-06-12 14:33 uur – Bron: Het Parool

De wethouder wil de komende tijd met de RND bekijken hoeveel tassen waar in de stad worden verstrekt. © ANP

In zijn strijd tegen de plastic draagtassen voelt wethouder Maarten van Poelgeest van GroenLinks zich niet serieus genomen door de Raad Nederlandse Detailhandel (RND). Na een overleg eind maart met de RND in de ambtswoning op de Herengracht hoopte Van Poelgeest dat het aantal van 180 miljoen plastic tassen die in Amsterdam jaarlijks met de nieuwe aankopen over de toonbank gaan, behoorlijk zou dalen.

Maar nu, nog geen drie maanden later, meent Van Poelgeest dat de detailhandel zich nauwelijks voor een schonere stad inspant en het probleem van de plastic tassen bagatelliseert.

De wethouder wil de komende tijd met de RND bekijken hoeveel tassen waar in de stad worden verstrekt, om vast te stellen of het nuttig is een klant de draagtas eerst aan te bieden en die niet simpelweg mee te geven. De RND zegt nu dat alleen de schoenenwinkels in de stad bereid zijn aan een dergelijke telling mee te doen.

'Dat is zeer minimaal en teleurstellend,' zegt Van Poelgeest. 'Het is fijn dat er al een landelijk akkoord is, waardoor tasjes niet meer overal zomaar worden meegegeven, en dat veel tassen nu recyclebaar zijn. Maar je weet pas echt hoe groot het probleem in Amsterdam is als je het aantal plastic tassen hebt geteld.'

¹ 500/365*780.000=1.068.493 (plastic tasjes), plus 10 procent papieren tasjes. Berekend op basis van EU-cijfer uit 'Minder plastic tassen – raadpleging door de commissie', persbericht EU, 17 mei 2011, en artikel het artikel 'More than meets the eye. 'Paper or plastic?' in the Washington Post

² Green Cities California Master Environmental Assessment (2010): p.12

Doel

Met dit tweede initiatiefvoorstel tegen de gratis draagtas wil de Partij voor de Dieren het de Amsterdammers makkelijk maken om over te stappen op het gebruik van duurzame draagtassen, om zo, buiten de retail om, de negatieve impact op het milieu te verminderen.

Voorstel

De Partij voor de Dieren wil daarom middels dit initiatiefvoorstel de gemeente Amsterdam aanbevelen en de haalbaarheid te laten onderzoeken tot het:

- Aanbieden van duurzame (bood)schappentassen bij elke supermarkt in Amsterdam;
- Distribueren van deze duurzame tassen via Z!, zodat daklozen naast de Z-krant ook duurzame tassen kunnen verkopen.

Haalbaarheid & effectiviteit

- Effectief: vanwege aanbod duurzame tas op het boodschappenmoment.
- Snel: distributie is mogelijk vanwege reeds aanwezige infrastructuur.
- Acceptatie: zichtbaarheid van duurzame tassen in het straatbeeld, waardoor duurzame tassen steeds meer bij het dagelijkse leven horen.
- Bewustwording: door de gemakkelijke verkrijgbaarheid in het straatbeeld wordt de bewustwording van de negatieve effecten van wegwerpdraagtassen bevorderd, wat uiteindelijk tot een gedragsverandering kan leiden.

Postieve neveneffecten

- Nieuwe inkomsten voor Z!

Z! kan weer een jaar door *Parool 24/7!*

Van een verslaggever

AMSTERDAM – De daklozenkrant Z! is dankzij geldschieters het komende jaar zeker van zijn bestaan.

"Door geld uit andere bronnen te halen dan de verkoop van de krant, hopen wij nog langer door te kunnen dan één tot twee jaar, maar voorlopig zijn we gered," zegt Jeroen de Rooij, coördinator van de stichting Z, de uitgever van de krant.

De stichting, een organisatie die in verschillende plaatsen in Nederland opkomt voor de belangen van dak- en thuislozen, heeft sinds kort een twintigtal Vrienden van Z!. Dit zijn voornamelijk bedrijven, die voor duizend euro per jaar de stichting steunen. Zij kunnen in ruil daarvoor hun logo en hun naam terugzien in elke editie van het blad en op de website.

Toch benadrukt De Rooij dat het belangrijk is dat mensen de krant blijven kopen en niet alleen geld geven aan de verkoper. De dak- en thuisloze verkopers op straat zijn allemaal zelfstandige ondernemers en moeten de krant inkopen bij de stichting. Veel van hen kopen de nieuwe krant niet in als zij nog met oude kranten kunnen staan en dat zorgt voor minder inkomsten bij de stichting. "Neem dus vooral altijd de krant mee," zegt De Rooij.

Het initiatief voor Vrienden van Z! is voortgekomen uit een veiling voor de daklozenkrant op de Miljonair Fair. Tijdens deze veiling, in 2011, is 57.000 euro opgehaald.

De Miljonair Fair heeft de veiling in-

der tijd gehouden op initiatief van de burgemeester Eberhard van der Laan. Als beschermheer van de daklozen in de stad had hij dit als wederdienst gevraagd voor zijn komst op

'Maar je moet wel de krant meenemen, niet alleen betalen'

Het jongste nummer.

Een verkoper van de daklozenkrant Z! De krant vecht voor zijn bestaan. © anp

Daklozenkrant Z! maakt moeilijke tijden door. De krant kampt met teruglopende verkopen en draait verlies. Van 28 november tot 12 december gaat er een postercampagne van start om de verkoop op te krikken.

De posters zijn onderdeel van de publiciteitscampagne Bloed, Zweet en Tranen om de krant weer gezond te maken.

De Amsterdamse krant wil laten zien dat het leven van de verkopers niet eenvoudig is. Of hoe Z! het zelf stelt in een persbericht: 'Het verkopen van de daklozenkrant is een zware baan die meer vergt dan een 9 tot 5 mentaliteit. Dakloos zijn gaat dag en nacht door, 7 dagen per week. Met andere woorden: Z! wordt mogelijk gemaakt met bloed, zweet en tranen.'

Ook komt er hulp uit andere hoek. Zo probeert burgemeester Eberhard van der Laan contact te leggen met de Miljonair Fair en zal de krant op zoek gaan naar nieuwe sponsors en donateurs.

Een ander project is de vernieuwing van de website dakloos.nl. Via de site kunnen wereldwijd hotelkamers geboekt worden en gaat van iedere boeking kosteloos 3 procent naar Z!.

1. Probleemstelling

'The possible applications [of plastics] are almost impossible.' Zo optimistisch keken Yarsley & Couzens naar de wereld van plastics in 1945, in hun boek *Plastic*.

Effecten op het milieu

De milieu-effecten van plastic beginnen bij de productie en strekken zich uit tot het 'tweede leven' van de tassen in de natuur. Plastic tassen worden gemaakt van ruwe aardolie. De mondiale voorraad aardolie is over 42 jaar uitgeput als we olie blijven gebruiken in dezelfde mate waarin we dat nu doen.³ Maar liefst 8% van de wereldwijde olieproductie wordt gebruikt om plastic te produceren: 260 miljoen ton per jaar.

Daarnaast is met de productie van plastic veel energieverbruik gemoeid. En na de productie komt daar de CO₂-uitstoot van transportkilometers die tasjes afleggen bij: van oliewingebied naar polymeerbedrijf naar plastic-tassenfabriek naar distributeur en tot slot naar de winkel.⁴

Een ander groot probleem van de plastic tas ligt in de fase ná het gebruik. Plastic zwerfafval heeft zich verspreid van de polen tot de evenaar. Plastic soep, kunststofarchipel en great pacific garbage bag zijn benamingen voor de enorme hoeveelheden plastic langs kustlijnen, op stranden en in het water. Cijfers hierover zijn niet bekend⁵, maar plastic afval komt voor in alle oceanen van de wereld en de aanwezigheid van afval is niet gerelateerd aan de aanwezigheid van mensen. Doordat plastic wordt meegevoerd door zeestromen, wordt zelfs op plaatsen die ver van de bewoonde wereld verwijderd zijn, plastic gevonden.⁶

Eenmaal in het milieu terechtgekomen begint het plastic te fragmenteren en komt het terecht in de voedselketen. Van 260 diersoorten, waaronder ongewervelde dieren, schildpadden, zeevogels en zoogdieren, is geconstateerd dat zij plastic zwerfvuil opeten of erin verstrikt raken. Gestoorde bewegingen, verstoorde voedselopname en soms ook een verminderde voortplanting, wonden, zweren en de dood zijn hiervan het gevolg.⁷ Daarnaast wordt er door wetenschappers gespeculeerd over gezondheidsrisico's voor mensen die worden veroorzaakt door de toevoegingen in het plastic.⁸

Plastic tassenprobleem in de actualiteit

Dat het probleem van plastic tasjes (in de natuur) actueel is, blijkt uit verschillende berichten die de afgelopen maanden in het nieuws kwamen.

Zo kondigde Europees Commissaris van milieu Janez Potočnik in mei aan te gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om plastic tas-gebruik in te perken. De commissie zoekt uitgebreid naar oplossingen. Ook het bannen van de plastic tas behoort tot de mogelijkheden. De Europese Commissie vraagt burgers om zich via haar website uit te spreken over de aanpak van plastic tas-gebruik. Potočnik: "Vijftig jaar geleden was het ondenkbaar dat we een tas slechts eenmaal zouden gebruiken – nu gebruiken we een plastic tas een paar minuten en vervolgens vervuilen ze het milieu jarenlang."⁹

Hiervoor werd door de Europese Unie al bekendgemaakt dat Europees Commissaris Damanaki met Europees geld vissers wil inzetten voor het opvissen van plastic uit de zee. In de Europese wateren zwerft een zeer grote hoeveelheid plastic rond. Vogels lijden hier ernstig onder en veel stranden zijn bezaaid met plastic afval. Het probleem van rondzwerfend plastic afval is zo groot, dat Damaniki vissers graag wil gaan belonen om bij hun vaartochten

³ <http://www.worldometers.info>

⁴ Life Cycle Assessment of Supermarket Carrier Bags (2011): p.29

⁵ Marine Litter : a Global Challenge (2009): p.8

⁶ Marine Litter : a Global Challenge (2009): p.13

⁷ Green Cities California Master Environmental Assessment (2010): p. 32, 33

⁸ Thompson, R.C. (2009): 1974

⁹ 'Minder plastic tassen – raadpleging door de commissie', persbericht EU, 17 mei 2011

plastic dat zij tegenkomen af te voeren. Dat zou voor vissers ook een goede bijverdienste zijn nu hun werkzaamheden soms stil liggen vanwege de lage visstanden.¹⁰

Eerder sprak eurocommissaris van milieu Janez Potočnik zich al uit tegen de plastic tas. Hij wil overwegen een verbod in te stellen op de plastic tas. Volgens hem is de productie van plastic tassen 'geëxplodeerd' en zijn de problemen die de tasjes opleveren voor het milieu, met name in de zee evident. De Europese Commissie heeft aangekondigd om alle opties die kunnen leiden tot een einde aan het grootschalige wegwerpgebruik van plastic tassen, te onderzoeken. Oostenrijk heeft zelfs aangegeven de verkoop van plastic tassen geheel te willen verbieden. De huidige EU-regelgeving staat zo'n verbod echter niet toe.¹¹

Staatssecretaris Joop Atsma reageerde dat hij zo'n verbod voor Nederland onwenselijk vindt en dat hij liever ziet dat winkeliers er vrijwillig aan meewerken.

Een aantal burgers heeft inmiddels de krachten gebundeld om een einde te maken aan gratis plastic tassen. In Dordrecht startte op 1 april 2011 de actie Dordrecht Plastic Tas Vrij. Het initiatief spoort Dordtenaren aan om altijd een eigen tas mee te nemen naar de winkels, geen nieuwe plastic tasjes meer aan te nemen en plastic tasjes die men al in bezit heeft te hergebruiken totdat ze versleten zijn, om ze daarna in een recyclecontainer te werpen. Ook roept Dordrecht Plastic Tas Vrij winkeliers op om mee te doen. Zij kunnen online de verklaring tekenen: *"Plastic tassen zijn heel schadelijk voor het milieu. Daarom ben ik positief over Dordrecht plastic tas vrij en wil ik graag meedoen aan alternatieven die het gebruik van plastic tassen terugdringen".*¹²

Het gebruik van de draagtas in Nederland

De meeste tassen die door winkels worden verstrekt zijn van plastic gemaakt. De plastic tas is een goedkope, klantvriendelijke en waterdichte oplossing voor klanten om aangekochte waren in te vervoeren. Daarnaast worden vaak papieren tassen gebruikt.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten draagtasjes. In dit initiatiefvoorstel beperken we ons grofweg tot de volgende soorten:

- 1) De *gratis draagtas*, die vaak ook eenmalig wordt gebruikt maar in principe geschikt is om nog enkele malen te worden hergebruikt. De gratis draagtas wordt door allerlei soorten winkels meegegeven om aangekochte producten in te vervoeren. Van bakker tot boekenwinkel en van kledingzaak tot warenhuis. Gratis draagtassen zijn meestal gemaakt van plastic of papier;
- 2) De *betaalde draagtas*, deze wordt vaak bij supermarkten aangeboden tegen een vergoeding van tussen de 20 en 35 cent. De betaalde plastic tas is over het

¹⁰ Trouw, 8 mei 2011

¹¹ News 24, 14 maart 2011, 'Plastic bags to go – EU'

¹² Dordrecht Plastic Tas Vrij

algemeen iets dikker dan de gratis plastic tas. De dikte van de tas en de financiële prikkel zorgen ervoor dat deze tassen vaak meerdere malen worden hergebruikt en pas daarna worden weggegooid;

- 3) De *duurzame tas*, die ervoor is ontworpen om honderden malen te worden gebruikt. Duurzame tassen worden gemaakt uit dik plastic of stoffen zoals nylon, katoen of linnen. Ze wegen tenminste het tienvoudige van een gewone plastic tas en kunnen honderden malen worden gebruikt door hun stevigheid. Vaak is het mogelijk deze tassen te wassen.

Amsterdammers verbruiken samen 429 miljoen draagtasjes per jaar

In Amsterdam worden jaarlijks ruim 390 miljoen plastic tasjes aan winkelaars meegegeven. 28% hiervan, dat wil zeggen 148 miljoen, moet door de consument worden betaald. 242 miljoen plastic tasjes worden dus gratis verstrekt.¹³ Naast plastic tasjes worden er jaarlijks nog eens rond de 39 miljoen papieren tasjes verstrekt.¹⁴ In totaal worden er dus zo'n 429 miljoen draagtasjes per jaar verbruikt door Amsterdammers alleen.

Verstrekkers

De verdeling van plastic tassen onder verstrekkers met bijbehorende aantallen per jaar opgaand voor Amsterdam, zijn hieronder in een tabel weergegeven. Opvallend is het grote aandeel van de supermarkten. De dikkere draagtassen, zoals de bekende 'Albert Heijntas' worden al verkocht, maar daarnaast wordt nog een aanzienlijk aantal draagtasjes meegenomen van de 'rol' hemdtasjes bij de kassa.

Supermarkten	53%	227 miljoen
Non-foodwinkels, elektrische apparaten, kleding	14%	60 miljoen
Andere retail	14%	60 miljoen
Andere foodwinkels, slijterijen	13%	56 miljoen
Fast food, avondwinkels	5%	21 miljoen

15 16 17

¹³ Berekend op basis van EU-cijfer uit 'Minder plastic tassen – raadpleging door de commissie', persbericht EU, 17 mei 2011

¹⁴ <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/graphic/2007/10/03/GR2007100301385.html?referrer=emailink>

¹⁵ Analysis of levies and environmental impacts – final report, Nolan ITU 2002. In opdracht van Department of the Environment and Heritage, p. II

¹⁶ 'More than meets the eye. Paper or plastic?', special van de Washington Post

¹⁷ <http://www.tassenbol.nl>

2. Alternatieven en oplossingen

Voor de plastic tas zijn enkele alternatieven beschikbaar. Tassen die eveneens als wegwerp- of herbruikbare tas worden gebruikt zijn er van papier en biologisch afbreekbaar materiaal.

Alternatieven die niet effectief zijn

- **Papieren tassen**

De veelgehoorde veronderstelling dat papieren tassen minder schadelijk voor het milieu zouden zijn dan plastic tassen, is onjuist. Bij de productie van papieren tassen zijn meer grondstoffen nodig, en ontstaan veel lucht- en watervervuiling en afval. Ook moeten ze een langere transportroute afleggen dan plastic tassen. De milieu-impact die de papieren tassen daarmee hebben is vergelijkbaar met, en zo mogelijk groter dan de milieu-impact die een gewone plastic tas heeft. Een papieren tas is namelijk ook nog eens minder sterk dan een gewone plastic tas, waardoor je 1,5 papieren tas nodig hebt om dezelfde hoeveelheid boodschappen mee te dragen als in een plastic tas.¹⁸

- **Biologisch afbreekbare tassen**

Ook biologisch afbreekbare tassen hebben nadelen. Zelfs als ze zouden bijdragen aan een afname van zwerfvuil, dan zou dat nog geen significant effect hebben op het gebruik van grondstoffen. Bovendien hebben enkele levenscyclusanalyses gesuggereerd dat het gebruik van biologisch afbreekbare tassen tot meer zwerfvuil zou kunnen leiden, omdat mensen de tasjes weg gaan gooien op plekken die niet de juiste condities vormen voor de tas om te worden afgebroken. Een ander nadeel van dit type tassen is dat ze niet kunnen worden gerecycled samen met plastic tassen.¹⁹

- **Verbod op plastic tassen**

Een verbod op plastic tassen is ingesteld in Italië. Een verbod op uitsluitend plastic tassen is onwenselijk omdat veel winkeliers hierdoor overstappen op papieren tassen, die net zo schadelijk of schadelijker voor het milieu zijn.²⁰

Alternatieven die het probleem helpen oplossen

- **Educatie**

Verder is het van belang dat mensen minder afval achterlaten op plekken die daar niet voor bedoeld zijn. Sommige onderzoekers hebben een parallel gezien tussen het dumpen van afval op straat en het gebruik van wegwerpproducten en -verpakkingen. Betere voorlichting, educatie en daarmee het vergroten van het bewustzijn van burgers over het gebruik van plastic kunnen bijdragen aan minder zwerfafval en meer recycling. De drie R'en: *reduce*, *reuse* en *recycle* zijn inmiddels wijdverbreid als bewustwordingsstrategie.²¹ Educatie alleen levert een daling op van vijf procent in het gebruik van draagtasjes.²²

¹⁸ Green Cities California Master Environmental Assessment (2010): p.12, 31

¹⁹ ibidem: p.12, 30

²⁰ Alternatives to Disposable Shopping Bags and Food Service Items (2008): *Tabel 6.3, bijlage 6*

²¹ Thompson. R.C., et al. 'Review. Plastic, the environment and human health.' (2009): p. 1-14: 7

²² Alternatives to Disposable Shopping Bags and Food Service Items (2008): *Tabel 6.3, bijlage 6*

3. Duurzame tassen, duurzame oplossing

Verskillende onderzoeken geven verschillende uitkomsten. Alle gebruikte onderzoeken kaderen gegevens en uitkomsten in in de landelijke gemiddelden waarmee is gerekend.²³ Het rekenen met gemiddelden die afhankelijk zijn van verstrekte gegevens en gemiddelden in het land waar het onderzoek is verricht brengt limitaties met zich mee. De belangrijkste voor dit initiatiefvoorstel gebruikte onderzoeken uit Australië (2002), de Verenigde Staten (2010) en Engeland (2011) tonen daarom veel verschillen. Er zijn echter ook grote overeenkomsten uit deze onderzoeken op te maken:

1. Hoe vaker een tas wordt hergebruikt, des te kleiner de impact op het milieu.^{24 25}
2. Een papieren tas is niet milieuvriendelijker dan een plastic tas omdat deze minstens even nadelige effecten op het milieu heeft als een plastic tas die enkele malen wordt gebruikt. Dit komt door de negatieve invloed van het verpulpen en bleken op het milieu. Hierbij komen grotere hoeveelheden luchtvervuilende stoffen vrij en wordt er meer water verbruikt dan bij de productie van plastic.^{26 27 28}
3. Biologisch afbreekbare en composteerbare tassen worden in de literatuur niet beschouwd als een goed alternatief voor plastic tassen omdat ze niet bijdragen aan een verandering in het wegwerpgedrag.

De oplossing voor de problemen die de plastic tassen met zich meebrengen, ligt dus niet in het vervangen van plastic door papier of biologisch afbreekbaar materiaal, maar het veelvuldig hergebruiken van tassen. Duurzame tassen zijn dus een duurzame oplossing.

²³ Analysis of levies and environmental impacts (2002): p.35

²⁴ Life Cycle Assessment of Supermarket Carrier Bags (2011): p.60

²⁵ Alternatives to disposable shopping bags and food service items volume 1 (2008): p.7-1

²⁶ Analysis of levies and environmental impacts (2002): p.33

²⁷ Green Cities California Master Environmental Assessment (2010): p.1

²⁸ Life Cycle Assessment of Supermarket Carrier Bags (2011): pp.59, 60

4. Aanbeveling

Begin dit jaar deed marktonderzoeksbureau Veldkamp²⁹ onderzoek naar de manier waarop Nederlanders tegen het gebruik van plastic tassen aankijken. Uit het onderzoek blijkt dat Nederlanders over het algemeen bereid zijn om minder gebruik te gaan maken van de plastic tas. De uitkomsten van het onderzoek zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

Enkele uitkomsten:

- 52% van de Nederlanders voelt voor een verbod op de uitgifte en verkoop van plastic tassen door Nederlandse supermarkten, warenhuizen en andere winkels;
- 84% van de Nederlanders is bereid om moeite doen om schade aan het milieu als gevolg van plastic tas-gebruik, tegen te gaan.

Wij willen middels dit initiatiefvoorstel een aanbeveling doen aan het college om het wegwerpgedrag van Amsterdammers aan te pakken, het massale verbruik van draagtassen te laten afnemen en burgers aan te sporen om de tassen te hergebruiken of langdurig herbruikbare tassen te gebruiken voor hun boodschappen.

Het doel van het initiatiefvoorstel is nadrukkelijk *niet* om alleen plastic tassen aan te pakken of uit te bannen (dit vanwege de eveneens zeer nadelige effecten op het milieu van papieren draagtassen). Hiermee onderscheidt het voorstel zich dan ook van ideeën van staatssecretaris Atsma en geluiden vanuit de EU.

Wij verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

Het volgende plan te onderzoeken en uit te werken:

Terugdringen van het gebruik van wegwerpdraagtassen door middel van:

- De verkoop door middel van inzet van daklozen in samenwerking met stichting Z! te organiseren
- Waarbij het maximale bedrag voor een tas rond de € 2 - 2,50 bedraagt.

²⁹ Veldkamp is een marktonderzoeksbureau, gespecialiseerd in onderzoek met betrekking tot beleid en het gedrag van burgers.

Bronnenlijst

Alternatives to disposable shopping bags and food service items, volume I (2008).

Herrera Environmental Consultants Inc., in opdracht van Seattle Public Utilities.

Dit rapport is geschreven in opdracht van de stad Seattle en is bedoeld om de gemeente te informeren over mogelijke maatregelen om het gebruik van wegwerp-plastic tassen en verpakkingsmateriaal van (fast)food terug te dringen. Het rapport geeft aanbevelingen die, wanneer ze worden opgevolgd, de negatieve impact van plastic tassen op het milieu en sociaal onwenselijke verschijnselen kunnen reduceren.

City of San José Single-Use Carryout Bag Fee Fiscal Analysis (2010), Herrera

Environmental Consultants Inc., in opdracht van de milieuafdeling van San José

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de milieuafdeling van de Amerikaanse stad San José. Het is een fiscale analyse van de effecten voor consumenten, de stad en de bedrijven van verschillende manieren om het gebruik van de plastic tas terug te dringen.

European Environment Agency (EEA)

<http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/>

Database van milieugerelateerde belastingen.

Analysis of levies and environmental impacts – final report (2002). Nolan ITU, in

opdracht van Department of the Environment and Heritage of Australia

Dit Australische rapport is geschreven als voorbereiding op de behandeling van het onderwerp heffing op plastic tassen in de Australische politiek. In het rapport worden de mogelijkheden om het gebruik van plastic tassen terug te dringen en de effecten van heffingen over plastic tassen op het milieu behandeld.

De milieueffecten van de verpakkingenbelasting. CE (Committed to the Environment)

Delft, in opdracht van het ministerie van Financiën (2010)

Op 1 januari 2008 is in Nederland een naar broeikasemissies gedifferentieerde verpakkingenbelasting geïntroduceerd. Doel is meer inkomsten te genereren voor de overheid maar ook om milieukosten van verpakkingsmaterialen tot uiting te laten.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Financiën als evaluatie gericht op de klimaateffecten van de verpakkingenbelasting. De verpakkingenbelasting is ingevoerd in 2008. In het rapport wordt aangegeven dat deze belasting tot nu toe een beperkt effect op de verpakkingenmarkt. Geïnterviewden uit de handel die te maken hebben met de verpakkingen verwachten dat de effecten van de belasting beperkt zullen blijven, onder meer vanwege de beperkte financiële prikkel. In het rapport gaan geluiden op dat een (veel) hogere belasting substantiële invloed op de milieueffecten kan hebben.

Dordrecht Plastic Tas Vrij, <http://www.dordrechtplastictasvrij.nl>

ICIS chemical industry news, 25 januari 2011, 'Plastic converters complain to EU over Italy bag ban'

<http://www.icis.com/Articles/2011/01/25/9428931/Plastics-converters-complain-to-EU-over-Italy-bag-ban.html>

Kunststof en Rubber, 14 januari 2011, 'Supermarkten besparen half miljoen kilo plastic'

<http://www.kunststofonline.nl/nieuws/supermarkten-besparen-half-miljoen-kilo-plastic.html>

Life Cycle Assessment of Supermarket Carrier Bags (2011). Evidence Environment

Agency, in opdracht van Environment Agency England.

Dit Britse onderzoek is gericht op de tassen die in Engelse supermarkten worden verkocht. Het geeft levenscyclusanalyses van verschillende typen tassen. Dit onderzoek vermeldt niets over effecten van een eventuele heffing.

Litter: a Global Challenge (2009). United Nations Environmental Programme

Master Environmental Assessment on Single-Use and Reusable Bags (maart 2010). ICF International, in opdracht van Green Cities California

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Green Cities California, een 'groen' samenwerkingsverband tussen 13 steden in Californië waaronder San Francisco, Los Angeles, San Jose, San Diego en Pasadena.

News 24, 14 maart 2011, 'Plastic bags to go - EU'

<http://www.news24.com/SciTech/News/Plastic-bags-to-go-EU-20110314>

Thompson, R.C., et.al. 'Our plastic age.' *Philosophical Transactions. The Royal Society. Biological Sciences* . (2009) 1973-

Thompson. R.C., et al. 'Review. Plastic, the environment and human health.' *Philosophical Transactions. The Royal Society. Biological Sciences*. (2009) 1, p. 1-14: 7

Trouw, 8 mei 2011, 'Plastic kan lucratieve bijvangst voor vissers worden'

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4332/Groen/article/detail/2075209/2011/05/08/Plastic-kan-lucratieve-bijvangst-voor-vissers-worden.dhtml>

Washington Post

Geraadpleegd op 1 juni 2011, More than meets the eye. 'Paper or plastic?'

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/graphic/2007/10/03/GR2007100301385.html?referrer=emailink>

World-o-meters, statistische informatie over de wereld, op basis van gegevens van onder meer de Verenigde Naties, de Wereldgezondheidsorganisatie, de Voedsel- en landbouworganisatie, OECD, etc. www.worldometers.info

Bijlage 1

Positief draagvlak verbod op verkoop en uitgifte plastic tassen

Marktonderzoek Veldkamp, 31-01-2011

Amsterdam - Een meerderheid van de Nederlanders (52%) zou het eens zijn met het door de overheid instellen van een verbod op de uitgifte en verkoop van plastic tassen door Nederlandse supermarkten, warenhuizen en andere winkels. Dit blijkt uit representatief onderzoek onder ruim vierhonderd Nederlanders dat Veldkamp uitvoerde in opdracht van Eco-tas en Gaathetzomee, organisaties die een bijdrage willen leveren aan duurzaamheid in de samenleving en aan het verminderen van de milieuproblematiek.

De uitkomsten van het onderzoek laten zien dat een kwart van de Nederlanders (gratis) plastic tasjes weigert bij de aankoop van producten en boodschappen. Veel mensen nemen in de winkel plastic tassen aan.

Plastic tassen schadelijk voor plant, mens en dier

Desondanks ondersteunt men de gedachte dat de verkoop en uitgifte van plastic tassen schadelijk is voor plant, dier en mens (58%). Gevraagd naar de actiebereidheid, is men bereid om extra moeite te doen om de milieugevolgen die veroorzaakt worden door de verkoop en uitgifte van plastic tassen tegen te gaan (84%). Nederlanders staan dus niet onverdeeld achter hun ogenschijnlijke omarming van de (gratis) plastic tas. Uit het onderzoek blijkt dat driekwart (ook) een eigen boodschappentas meeneemt naar de winkel. En degenen die dat niet doen willen wel, maar vergeten het vaak. Het opnieuw kunnen gebruiken van de eigen tas wordt als belangrijk motief naar voren gebracht.

'Gaait het zo mee?'

In een aanvullend experiment toetsten wij in samenwerking met een drogisterij in Nederland de bestendigheid van het aannemen van plastic tassen. Daarvoor is eerst in de winkel door Veldkamp geteld hoeveel plastic tassen gewoonlijk worden meegegeven. Een week later is op dezelfde dag, gedurende hetzelfde tijdsbestek opnieuw de uitgifte geteld, maar nu onder nadrukkelijke instructie aan het kassapersoneel dat ze bij de verkoop van producten uitsluitend "Gaait het zo mee?" mochten zeggen. De resultaten uit het onderzoek laten zien dat met de vraagstelling "Gaait het zo mee?" de uitgifte van plastic tasjes met bijna de helft afneemt (van 41% uitgifte tasjes in de reguliere situatie naar 23% uitgifte tasjes wanneer uitsluitend de vraag "Gaait het zo mee?" wordt gesteld). De vraag die winkelpersoneel aan de klant stelt bij de aanschaf van producten blijkt dus van invloed op de uitgifte van gratis plastic tassen.

Milieuvriendelijk gedrag als het weinig moeite kost

Uit het onderzoek blijkt verder dat Nederlanders zich vooral milieuvriendelijk gedragen als het weinig moeite kost. Twee op de drie Nederlanders noemen gemak als het belangrijkste motief. Desondanks liggen er naast dit persoonlijke aspect ook motieven aan dit gedrag ten grondslag die een collectief nut impliceren. De meesten doen het namelijk ook omdat het energie bespaart voor ons allemaal (62%) of omdat ze graag goed zorgen voor het milieu (58%). Maar natuurlijk speelt ook geld in deze kwestie een rol. Een flink aantal milieuvriendelijke gedragingen voelen Nederlanders direct in hun portemonnee, waardoor ze door geldbesparing gemotiveerd worden om dit te doen (60%).

Bijlage 2

Nieuwsberichten

Brussel, 17 mei 2011

Minder plastic tassen – raadpleging door de commissie

De Europese Commissie vraagt de mening van het publiek over de wijze waarop het gebruik van plastic tassen het best kan worden teruggedrongen. Is het bijvoorbeeld zinvol een prijs aan te rekenen of een belasting op te leggen voor het gebruik van plastic tassen, of zijn er andere opties zoals een verbod op EU-niveau. De Europese Commissie zal in deze raadpleging ook de vraag stellen hoe producten met een biologisch afbreekbare verpakking meer onder de aandacht kunnen worden gebracht en of de eisen ten aanzien van de biologische afbreekbaarheid van verpakkingen moeten worden aangescherpt. De online-raadpleging loopt tot augustus 2011.

Janez Potočnik, Europees Commissaris voor milieu verklaarde: *“Vijftig jaar geleden was het ondenkbaar dat we een tas slechts eenmaal zouden gebruiken – nu gebruiken we een plastic tas een paar minuten en vervolgens vervuilen ze het milieu jarenlang. Onze mentaliteit heeft echter een ontwikkeling ondergaan en nu is er sprake van een algemene wens voor verandering. Dat is de reden waarom we alle opties onderzoeken, met inbegrip van een Europees verbod op plastic tassen. Wij willen de mening weten van zoveel mogelijk mensen als aanvulling op onze wetenschappelijke analyses¹ zodat wij een beleid kunnen formuleren over dit probleem dat ons milieu aan het verstikken is.”*

Het gebruik van plastic tassen terugdringen

Elk jaar verbruikt de doorsnee EU-burger ongeveer 500 plastic tassen en de meeste daarvan slechts eenmalig. De totale hoeveelheid plastic draagtassen die in Europa werd geproduceerd, bedroeg in 2008 3,4 miljoen ton, ofwel het gewicht van meer dan 2 miljoen auto's. Omdat plastic tassen zo licht en klein zijn, ontsnappen ze vaak aan afvalinzameling en komen ze in zee terecht, waar ze uiteindelijk pas eeuwen later worden afgebroken.

Sommige lidstaten hebben al actie ondernomen om het gebruik van plastic draagtassen omlaag te brengen door prijsmaatregelen, overeenkomsten met de detailhandel en een verbod op bepaalde soorten tassen. Op EU-niveau zijn er echter geen specifieke maatregelen. In maart 2011 bespraken de EU-ministers van milieu de gevolgen van plastic draagtassen voor het milieu en uit de door hen geformuleerde bezorgdheid bleek de behoefte aan doelmatige EU-maatregelen.

Biologisch afbreekbare verpakkingen meer onder de aandacht brengen

De raadpleging heeft ook tot doel meningen te vergaren over de vraag of de huidige eisen inzake de composteerbaarheid en biologische afbreekbaarheid in de [EU-Verpakkingsafvalrichtlijn](#) toereikend zijn. In deze richtlijn wordt geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen biologisch afbreekbare producten die afbreekbaar zijn onder natuurlijke omstandigheden en composteerbare producten die alleen biologisch afbreekbaar zijn met behulp van industriële composteerinstallaties. Een verpakkingsproduct aanprijzen als biologisch afbreekbaar terwijl het in feite niet onder natuurlijke omstandigheden kan worden afgebroken, is misleidend en draagt bij aan de proliferatie van afval.

In de raadpleging worden meningen verzameld over de milieu-, sociale en economische effecten van maatregelen om de eisen inzake de biologische afbreekbaarheid van verpakkingsproducten te verbeteren, met inbegrip van de zichtbaarheid van biologisch afbreekbare verpakkingen voor de consument.

Achtergrond:

De lange levensduur van plastic tassen betekent dat er nu alleen al in de Middellandse Zee zo'n 250 miljard plastic deeltjes met een totaalgewicht van 500 ton rondrijven. Deze deeltjes kunnen levende zeewezens die ze per ongeluk binnenkrijgen of die ze voor voedsel aanzien, verstikken. Plastic breekt af in minuscule deeltjes en kan bodem en waterlopen sterk vervuilen omdat het additieven kan bevatten zoals persistente organische verontreinigende stoffen.

Voor verdere informatie:

De raadpleging is toegankelijk op de volgende website:
http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm

Meer bijzonderheden over Richtlijn 94/62/EG betreffende verpakking en verpakkingsafval:
http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/index_en.htm

¹ : <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/plastics.pdf>

Bron: website EU, persbericht van 17 mei 2011
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/580&format=HTML&aged=0&language=NL&guiLanguage=en>

Brussel overweegt verbod plastic draagtassen

BRUSSEL - De Europese Commissie overweegt het weggeven van plastic wegwerptassen binnen de EU te verbieden. Eurocommissaris Janez Potočnik (Milieu) heeft dat maandag gezegd bij een bijeenkomst van de EU-bewindslieden voor Milieu. Namens Nederland is daarbij staatssecretaris Joop Atsma aanwezig.

Volgens Potočnik is het gebruik van plastic tassen sterk gestegen in de EU. De Europese Commissie wil een brede discussie met alle betrokkenen om te kijken hoe dit milieuprobleem kan worden gestopt kan worden. De eurocommissaris sluit een verbod niet uit, liet hij weten. (ANP)

Bron: Parool, 14-03-11

Zwaardere plastic tassen worden vaker gebruikt Eenmalig gebruikte plastic tasjes uiteindelijk slechter voor milieu

Volgens een rapport van het Environment Agency blijkt dat 'zwaardere' plastic tassen die vaker worden gebruikt een lagere carbon footprint (minder impact voor het milieu) hebben dan plastic tasjes die maar 1 keer gebruikt kunnen worden.

Lichtgewicht draagtassen voor eenmalig gebruik hebben de laagste carbon footprint per tas maar deze worden ook maar een keer gebruikt.

De populaire 'bags for life', die bij veel supermarkten verkrijgbaar zijn, moeten maar vier keer gebruikt worden om aan te tonen dat ze een lagere carbon footprint hebben dan lichtgewicht tasjes die maar 1 keer worden gebruikt. De zwaardere plastic tassen moeten 11 keer worden gebruikt voordat de carbon footprint lager is dan bij eenmalig gebruikte tassen.

Bron: Environment Agency, publicatiedatum: 11-3-2011